

Co předcházelo studii a z jakých podkladů vychází?

K lepší orientaci ve studii může čtenáři pomoci následující klíč:

1. co studii předcházelo
2. z jakých informací vychází

Celostátní průzkum ekologických farem z roku 2005, který společně s MZe organizoval Klub farmářů – bio zpracovatelů, se zabýval potenciálem ekologických farem z hlediska možné produkce biopotravin a jejího vlivu na podílu dotací na ekonomice farmy. Rozhodujícím momentem byl průsečík motivace farem a státní politiky rozvoje.

Procenta	Kategorie	Potenciál
5%	„Nejhůře dostupní“ (Horynovi)	Izolované (horské) farmy, které se neobejdou bez pomoci, většina odbytu ze dvora, žádní zaměstnanci. Mikropodniky s tradiční výrobou a zpracováním sloužící k vlastní obživě, bez možnosti růstu. Podíl dotací na obživě – 30%
30%	„Konzumující“ (Podniky s nadpolovičním zastoupením TTP)	Farmy, které do systému EZ nevstoupily s úmyslem žít na venkově a farmařením se uživit. Podíl dotací na jejich výsledovce hospodaření je až 95%.
62%	„Hledající“ (I. Krátký)	Farmy, které v EZ vidí příležitost a čekají, kterým směrem bude výhodné se vydat. Jsou ochotni se přizpůsobit, vyrábět to, co bude mít podporu a odbyt. (Další farmáři z skupiny jsou „připravení“ v konvenčním zemědělství) Podíl dotací na ročním obrátu: 50%
3%	„Zavedení výrobci“ („klubisté“)	Členové Klubu farmářů a zpracovatelů. Tyto farmy roztáčí produkci biopotravin u nás a jsou vzorem pro skupinu těch, kteří se rozhodují (bohužel většinou odstrašujícím). Podíl dotací na ročním obrátu 20 – 40%

Šetření v terénu ukázalo, že pro 3% skutečných „tahounů“ ekologického zemědělství, není v Plánu rozvoje venkova vypracován žádný speciální program nebo stávající není upraven tak, aby měli garanci, že je určen (také) pro ně. (podrobný přehled o rozdělení dotací mezi tyto skupiny je uveden v části Romana Rozsypala).

Pro jakékoli další studium je nutné znát alespoň obecně Plán rozvoje venkova. Ten rozdělil dotace do zemědělství do čtyř pilířů – Os.

OSA I – Konkurenceschopnost,

OSA II – Zlepšování životního prostředí a krajiny,

OSA III – Kvalita života ve venkovských oblastech

OSA IV – LEADER – zachování venkovských komunit

Podporu produkce biopotravin rozmněnil Plán rozvoje venkova do sekce podpory produkce pro konvenční zemědělce v OSA I - konkurenceschopnost. (I.1.1 – Modernizace podniků, I.1.3. Přidaná hodnota, I.1.3.2. Vývoj nových produktů, I.3.2 Mladý zemědělec, I.3.3. Předčasné ukončení)

Ovšem před závorkou všech těchto návrhů je pojetí konkurenceschopnosti, tak jak ji vnímá MZe. A to zakládá na premise, že pouze velké firmy mají šanci na trhu přežít. (PRV sám upozorňuje na nutnost kompromisu mezi OSA I a OSA II a staví tak „ekologickou“ OSU II jako úlitbu podpory velkým „konkurenceschopným“, (nicméně stále hojně dotovaným) podnikům z OSY I. (srov. PRV str. 37: „...rozdělení alokací mezi osami odráží politický kompromis, který... vyjadřuje rovnováhu mezi přírodou a životním prostředím (OSA II) na jedné straně a konkurenceschopností a podnikáním na straně druhé (OSY I a III.)

Toto východisko připomíná výroky z doby reálného socialismu, kdy jsme stejným porcováním od stolu označily „Krušné hory za oběť vědecko technické revoluce“ . Tezi, že na trhu přežijí jen velké podniky, nepodpoří žádná ekonomická teorie na světě a nejsnadnější oponenturou tohoto nátlakového uvažování je otázka: „Co tedy na trhu, který nereguluje MZe, dělají malé firmy“?

Nicméně MZe již svým základním nepochopením evropské zemědělské politiky, která je celá ekologická a celá nekonkurenceschopná a proto dotovaná, tlačí ekologické farmáře do neekologického kolchoznického způsobu hospodaření s velkými objemy půdy a suroviny. To, že ekologické zemědělství je samotnou svou povahou extenzivní, pečlivé, rozptýlené (rodinné farmy s drobnou produkcí) a nákladné (zpracování biopotravin bere ohled na tradiční tedy limitované postupy výroby), není monotematické (jedna farma vyrábí jak sýr tak máslo...) se v pojetí MZe ztrácí spolu s možností bio producentů se na venkově uplatnit a užít.

Následné Klasifikační body, které v Programu uvedeny nejsou, ale které jsou skutečnými kohouty k penězům v programech v OSA I, pak ekologické producenty ze „soutěže o dotace“ často vyřadí (podrobněji k Bodovacím kritériím v případech Abrlových (Lištičky na vinici) a Pulíčkových (Pěňčinský náhrdelník).

OSA II - Zlepšování životního prostředí a krajiny, se zabývá výhradně dotacemi na plochu. (bez možnosti investic do budování farem, zpracování nebo odbytu a marketingu - samozřejmě). Zde znovu vychází na světlo bezkonceptnost PRV, který vedle sebe řadí projekty životního prostředí z oboru ochránců přírody (NATURA 2000 a vodní hospodářství..) vedle obdělávání orné půdy a pěstování zeleniny. Nad samostatným body zůstává rozum stát (zmíněné výpočty TTP, šest managementů trav a jejich kombinace...). OSA II má s ekologickým zemědělstvím tak, jak je definováno naším zákonem, nic společného (kromě bodů týkajících se ochrany vod a biodiverzity, které jsou ale společné i s konvenčním zemědělstvím a vztahuje se na ně AOE opatření).

Teprve kdesi v přílohách PRV nalezneme zmínku o NAZV (nabídka a poptávka po bioproduktech) a mezi ochránce hnízdišť bahňáků je vtělena dotace na produkci ovoce, zeleniny a obilí. Dotace na plochu, tedy ne na bioprodukty.

Ekologické zpracování je tak dále tlačeno do části OSA III, Kvalita života ve venkovských oblastech. Její strategie se hlásí k programům SAPARDu, Leader a MAS. S těmi však farmáři měli, ty nejhorší zkušenosti a stížnosti na ně leží ne MZe již od roku 2005. Na prostředky z MAS ani SAPARDu ani jeden farmář - biozpracovatel nedosáhl (do jara 2008) a vzhledem k tomu, že metodika PRV je zpracována stejnými lidmi a podle stejných šablon, farmáři nevidí v PRV žádný posun, který by startoval produkci. Navíc OSA III a IV je sofistikovaným programem vhodným pro stabilizovanou sociální společnost a již funkční farmy. (viz. kapitola studie Bio region severní pohraničí).

V rozporu s tím, co deklaruje MZe, Plán rozvoje venkova předkládá návrhy tak nesrozumitelně a v takovém zmatku (v řeči programu, ne v řeči venkova), že jim ani jeden farmář – zpracovatel nerozumí, nenachází žádnou vnitřní provázanost a cílenost těchto opatření. 62% „hledajících“ ekologických farmářů, kteří od státu očekávají návod jak na venkově hospodařit, se tedy v první řadě jde zeptat k již fungujícímu ekologickému zpracovateli, kde však narazí na zkušenosti, které jsou popsány v jednotlivých kapitolách studie a které jej od zpracování bio produktů spolehlivě odradí.

Zkušení výrobci biopotravin jsou Programem rozvoje venkova a jeho za pochodu dělanými změnami, kdy MZe chce za peníze daňových poplatníků uspokojit všechny, ale podle výše uvedeného schématu, který je od samého počátku nefunkční, ještě více zmateni. Poté, co Program rozvoje venkova po jeho dvouleté přípravě schválila vláda, nové vedení MZe např. snížilo dotace na travní porosty, které byly manipulací s výpočty nadhodnoceny, aby je o několik měsíců později znovu navýšilo. O několik týdnů později přidalo body k žádostem o podporu bio zpracovatelům, o několik týdnů později jim je zase vzalo. Několik měsíců nato se zase hlásí k podpoře výroby potravin. Výsledek je nevyhnutelný: Prospěch z takového Programu mají nejvíce ti, kteří se o nic nesnaží, tedy naši „konzumenti dotací.“ ze skupiny II.

Z jakých informací studie vychází:

Do jara 2005 jsem s ekologickými farmáři – zpracovateli bio produktů, jen obchodovala. Jejich život jsem měla tendenci vnímat dvojrozměrně : rastrem odchylek jejich života od života ve městě. Jinak jsem je vnímala jen periferním viděním. Nikdo v Čechách si snad nemůže myslet, že založit v roce 2002 firmu ve městě, byla procházka osvětlenými bulváry. Ve skutečnosti to byly tři roky pouličního adventurismu, v kterém uspěje jen ten kdo znát terén stejně dobře, jako farmář svou bonitu půdy a plemeno zvířat.

Když mému dodavateli farmářovi Josefovi Šourkovi z Plavů u Tanvaldu kontrola ekologického zemědělství v dubnu 2005 odebrala certifikát na označení jeho bio produktů z důvodů chyby v legislativě, měsíc jsem obvolávala instituce související s ekologickým zemědělstvím v naivní představě, že se jeho případu někdo ujme a vyřeší jej. Další týdny jsem hledala novináře, který by kauzu zveřejnil. Teprve začátkem června jsem se případu ujala sama. Nevěděla jsem, že jsem svou angažovaností a perem nastartovala náročné tříleté období, v kterém nebyl měsíc, často ani den, kdy bych neřešila krizi na nějaké farmě.

Obcházela jsem s farmáři bankovní ředitele a prosila o odklad splátek, volala na MZe, aby vydali doklad, že opoždění výplaty dotací způsobila administrativní chyba a farmář není vinný nezaplacením faktury, psala jsem stížnosti veterinářům za týrání dobytka na farmách, účastnila se veřejných dražeb půdy a pozorovala, jak mladým farmářům před očima utíká šance na venkově začít hospodařit, najímala jsem stěhovací vozy pro dobytek, aby v zemi, v které máme stovky tisíc hektarů pastvin a luk nezemřel hlad, platila jsem advokáty v kauzách zkonstruovaných s cílem zlikvidovat nicnetušící drobné hospodáře, seděla jsem na soudních líčeních, kde místo obžalovaných byli vyslýcháni autoři odborných posudků, volala do redakcí po celé zemi, aby se ujali případů, kdy se farmáři nemohou dostat do vlastních vrat, nemohou pokračovat v práci, která je stála mnoho let života, nemohou na venkově podnikat ani žít.

Po určité době jsem zjistila, že se témata začínají opakovat. Už jsem nemusela začínat každý případ od nuly, ale mohla jsem začít opisovat sama od sebe. Koupila jsem pořadač a začala jsem materiály třídit: nevyslyšené stížnosti na SZIF, přehnané a neodůvodněné nároky na technologické vybavení zpracoven, brutálnost hygienických a veterinárních ataků v malých výrobnách, nesmyslné podmínky a kritéria programů podpory farem, špatná informovanost, zmatek, čachry ve vyhodnocování žádostí o Operační programy, byrokracie poškozující zpracovatele, chyby ve vyplácení dotací, nedosažitelnost zdrojů, změny pravidel po uzávěrce projektů, nemožnost prosadit svůj hlas a porušování zásad tripartity, kriminalita, korupce, špatné zákony, týrání zvířat, stížnosti spotřebitelů a obchodníků, pomalost, arogance, zbytečná tvrdost postihů. Pořadač utěšeně tloustl. Po určité době už nepřibýlo žádné nové téma. Seznam témat se ustálil na čísle deset. Začala další etapa.

Přemýšlela jsem o jednotlivých tématech a v duchu hledala jejich vnitřní souvislosti. Hledala jsem řešení, jak je odstranit. Znovu jsem při návštěvách farem kladla nové otázky a probírala staré z těchto nových úhlů pohledu, které se věnovaly souvislostem. S farmáři jsme si na tato témata vyměnili stovky mailů, protelefonovali jsme desítky tisíc. V té chvíli jsme začali jsme případy zobecňovat a hledat jejich příčiny. Právní aspekt nejčastějších problému se SZIFem a Pozemkovými fondy, si vzala na starost JUDr. Heřmanská. Ing. Roman Rozsypal, ředitel kontrolní instituce Biokont a UZPI sledoval dopady politiky MZe na prostředí komunity ekologických farmářů v časových intervalech ohraničených změnami zemědělské dotační strategie. Poté, co byly problémy pojmenovány, zařazeny a dokázány, začali jsme všichni společně volat, po jejich odstranění. Tím jsme strávili podstatnou část roku 2006 a 2007.

S JUDr. Heřmanskou, ing. Rozsypalem a farmáři jsme začali obcházet dotčené instituce a předkládat jim výsledky terénního šetření: SZIF (Státní zemědělský a intervenční fond, odpovědný za výplaty dotací), PGRLF (instituce zřízená pro financování zemědělských farem), Agrární komoru, Svaz soukromých zemědělců, Veterinární správy, Pozemkové fondy a samozřejmě a v první řadě MZe – od ministrů a jejich poradců po ředitele a jednotlivé odbory – tiskovým počínaje, právním a ekologickým konče.

Seděli jsem na desítkách schůzích a seminářích, iniciovali nespočet setkání, sepsali štosy peticí, podnětů, stížností a interpelací, protelefonovali jsme jmění, projezdili nejedny gumy. Farmáři se sjížděli z celé republiky, podporovali jednotlivé teze, žádosti či sebe navzájem.

Instituce však zůstávaly vůči hromadám materiálů zcela imunní. Za dobu zpracování studie se vyměnili 4 ministři, s nimi vedení MZe, SZIFu a dalších institucí, a nikdo se nehlásí k prohřeškům svých bývalých kolegů. My sami jsme si uvědomili jsme si, že jsme jen chvostem těch, kteří se za posledních 19 let mohli před námi na stejných institucích ustěžovat a jejichž jména zapadla do jejich bezedných šanonů a šuplat. Pochopili jsme, že problém, kterým se zabýváme, nejsme sto zvládnout vlastními silami. Přesto jsme se ještě v této fázi nevzdávali.

Deset témat.

Talmud nás učí, že zachráníme-li jednoho, zachráníme všechny. Vybrali jsme 12 farem, jejichž příběh a historii jsme navrhovali využít pro sestavení krizového managementu na záchranu venkova před Programem rozvoje venkova. Dvě nesouhlasili se zveřejněním svých traumat, dvě nás požádali o zastavení už ve fázi finalizace projektu. Zařadili jsme také Jako desátý projekt jsme zařadili jeden hypotetický – projekt, který vznikl na základě studia Plánu rozvoje venkova a opsal jeho teze. Jak to v praxi dopadlo se můžete dočíst v kapitole Bio region severní pohraničí.

Zatímco v anglosaských zemích postupují tak, že při řešení systémových chyb začínají od těch nejslabších, u nás však vyvstala jiná otázka: Proč zachraňovat někoho, koho všichni ostatní háží přes palubu? Protože se domníváme, že jsme evropané. Opakovaně tedy předkládáme MZe detailní analýzu 10 farem, které hospodaří tak, že minimálně zatíží poplatníkovu kapsu a maximálně prospějí venkovské komunitě, životnímu prostředí, urbanistice, kulturnímu dědictví i uchování tradice. Na nich nám MZe v praxi demonstruje svůj Program rozvoje venkova. V tabulce jsou uvedeny názvy kapitol, v kterých jsou předložené problémy rozvedeny.

	Okruh problémů:	V které kapitole se nachází.
1.	<u>Chybějící strategie zemědělské politiky:</u> Evropskou nechceme a vlastní nemáme. Zatímco např. v Německu už mají záměr na rok 2013, my nevíme, co bude na podzim. Zda budeme podporovat zpracování a nebo velkochovy, zda budeme zatravňovat a budeme tedy hrát předraženou hru na ekology a konzumenty sociálních dávek nebo budeme vyrábět, ale nebudeme mít krmení, protože jsme ornou půdu zatravnili. Zákon o ekologickém zemědělství, Plán rozvoje venkova, Vize ekologického zemědělství jsou stále se měnící dokumenty, které metodou látání děr opakují předešlé chyby a vrší na ně další.	Úvod,
Bio region,
Jediný (Josef Šourek)
2.	<u>Půda jako hlavní výrobní faktor v zemědělství:</u> Privatizace zemědělské půdy na venkově především v jeho podhorských oblastech pracuje s naivitou a nevědomostí místního obyvatelstva. Zákon o privatizaci zemědělské půdy má mnoho mezer a přes letité připomínky místních starostů i zemědělců adresovaných MZe v právních rozborech, mediálních kauzách i osobních případech, je neopravitelný. Metody veřejných dražeb půdy napomáhají organizovaným skupinám vyšachovat z podnikání na venkově lidi, kteří tam jinou šanci obživy nemají. Číslo o tom, v čí prospěch probíhají dražby půdy, vyšetřování korupce PF ani konsekvence těchto privatizačních metod přes opakované žádosti neznáme.	Analýza JUDr. Heřmanské,
Lužické hory (Ivan Krátký)
Půda je dobrá investice
3.	<u>Metoda výpočtu dotací.</u> Opakovaně žádáme MZe o zpracování analýzy o dopadu současné zemědělské politiky "platby na plochu" na život na venkově a jeho rozvoj. Rádi bychom znali toky těchto peněz a názory starostů	Lištičky na vinici
(Jarmila Abrlová)
Jediný (Josef Šourek),
Bio region,

podhorských oblastí na to, kolik z těchto peněz zůstane v obcích a kde jsou vidět: kolik vytvořily pracovních míst, kolik obchodů s místní surovinou či potravinou, kolik ubytovacích míst pro agroturistiku, kolik je místních a kolik přespolních majitelů půdy a jaký je mezi nimi rozdíl, jaký je dopad zemědělských dotací na urbanismus krajiny, na rekonstrukce objektů, na výstavbu zemědělských objektů nových, rozvoj podnikání obecně. Sami přinášíme názory starostů podhorských obcí na politiku MZe uvnitř studie.

Půda je dobrá investice

4. Administrativní cesty dotací. Tisíce hodin práce našich metodologů nenesou jiné plody, než snahu zajistit pohodlný život pro metodology. Jak roste chaos v žádostech o dotace a počet kontrolních bodů, roste počet regionálních a terénních pracovníků a úměrně s tím padá jejich kvalita. Kontrolní parametry musí být pro tuto objemově rostoucí, ale kvalitativně čím dál méně samostatnou pracovní sílu státní správy stále jednodušší. Digitalizované a neosobní systémy, které obsluhují, jsou však čím dál více poruchové a vzdálené realitě. Toto napětí mezi spontánností života a oblaky byrokratického transcendentna vyřazuje z praxe podnikání na venkově a v zemědělství jakékoli dobré, nové, originální nápady. Nacházíme se ve fázi, kdy neumíme administrativně ošetřit ani takovou banalitu, jak vyrábět na domácí farmě kozí klobásky a česnekovou pomazánku. Dotační peníze ujíždějí prázdnými rychlovlaky ven z venkova, zatímco po vyšlapaných cestách chodí obyvatelé obcí pěšky.
5. Vyhodnocování žádostí a výplaty dotací- SZIF: Zákony a legislativní opatření máme dobrá, méně dobrá a špatná. A vykládáme si je dobře, sporně a špatně. A v tomto průsečíku stojí farmář, na jehož hlavu dopadají rány neúměrné jeho provinění. Mladý bača z Beskydska nedostane za překročení dobytčí jednotky o 0,2, což je asi jedna noha ovce, vyplaceny celoroční dotace, na kterých je závislá celá jeho mladá rodina. Jiný farmář nedostane dotace proto, že jej systém vyhodnotil, že nemá na farmě žádná zvířata. Než dokáže, že se jedná o administrativní omyl, nesplatí úvěr bance a na jeho farmu je uvalena dražba. Na jiné farmě byl v žádosti o dotaci v hodnotě 1 milion korun uveden jeden chybný údaj, který na sebe váže desítky tisíc. Kvůli tomuto údaji je zastavena celá platba. Nerovnovážná situace, kdy v každém sporu má stát navrch a pokud dojde k chybě, pyká za ní jen občan, je trvale podceňovaný aspekt zemědělské dotační politiky, kde tímto způsobem stát připraví ročně farmáře o miliony korun, aniž by měl farmář možnost odvolání.
6. Veterinární a hygienické normy. Do jedné rodinné zprávy s jedním zaměstnancem chodí veterinární audity v počtu 6 – 9 lidí. O těchto auditech nikde neexistují zápisy, z kterých bychom mohli pracovat s komentáři zpracovatelů. Pět let nevíme nic o jejich stížnostech a podnětech, o jejich

Jarmila Abrušová, Pulíček

Rozbor JUDr. Heřmanské,
Případ Emílie Cítekartové
Jediný (Josef Šourek)

problémech, překážkách. Pět let jsme se nikde nedočetli, že kilo kozího sýra z rodinné farmy je podle stávajících požadavků státu na vybavení zpracovny zatíženo 200 korunami fixních – nenávratných - nákladů, které s farmářem stát v žádném bodě nesdílí – ani v investičním ani v provozním. Naopak stejný stát kilo hovězího masa dotuje částkou 300 korun bez ohledu na to, zda rozpadající se kravín hyzdí obec a pro maso není odbyt. V roce 2008 stále nemáme metodiku pro rodinné zpracování a od malých farmářů žádáme stejné provozní vybavení jako od hypermarketu. Přesto, že je za těchto okolností domácí zpracování pro venkovské rodiny technicky, ekonomicky i lidsky nedostupné, v žádných materiálech MZe se nedočteme, že v ČR není možné na farmě podnikat. Opět jsme zde na půdě ministerského bezčasí a mimoprostoru.

7. Přístup ke zdrojům -SAPARD, PRV: O zemědělských dotacích rozhodují nátlakové skupiny , kteří buď za MZe udělají práci a předloží podklady nutné k rozdělení dotací, nebo se ke zdrojům dostávají přímým nátlakem, kterému MZe navzdory předloženým argumentům není schopné čelit. Těmito ústupky jedné klace musí MZe posléze vyhovět klace druhé, a daňový poplatník má stále dražší zemědělství a stále dražší potravinu a stále ubožejší venkov. Ve svém Programu rozvoje venkova navíc MZe otevřeně konzervuje socialistický způsob hospodaření ve velkopodnicích, které na venkově pokračují s destruktivními sociálními modely a na dotacích závislým ekonomickým hospodařením.
8. Přístup k informacím : O tom jakým směrem budou proudit státní peníze se dozví venkované vždy až poté, co jsou na centrále rozděleny i s majetkem nebo podmínkami, na které se váží. Protože dotace tak, jak je pojímá MZe, jsou to umělé zásahy do venkovské komunity a jsou v rozporu s jejím přirozeným vývojem, zemědělství se na venkově dostává do stále větší izolace: je odsekáváno od kultury, od řemesel, od potravinářství. Byrokracií ochromení zpracovatelé jsou vedle svých kolegů podnikatelů stále více pozadu a stále více bezmocní, Vnitřní izolace plodí izolaci vnější. Náš farmář sice žije v EU, ale mimo její legislativní, metodický a ekonomický rámec. Bránit se přílivu zahraničního kapitálu do zemědělství a otevírat mu dveře v průmyslu, obchodu, cestovním ruchu, kultuře... je pro venkov destruktivní. Tím, že jsme zemědělství hermeticky uzavřely v jeho minulosti, jsme zavřely dveře jeho budoucnosti.
9. Zneužívání a týrání zvířat: Místní obyvatelé, udání a stovky fotografií poukazují na to, že jsme bezradní nejen při zanedbání péče o dobytek, ale i při jeho týrání a hromadné likvidaci. A to v systému ekologického zemědělství, které na svém prvním místě má pohodu zvířat.
10. Spotřebitelé a jejich hlas: Veterináři, hygiena, potravinářská a zemědělská inspekce se při svých intervencích do

Jediný (Josef Šourek)
Lužické hory (Ivan Krátký)
Obchodnice (Emílie Cíttebartová)

Lištičky na vinici (Abrlovi)
(Lužické hory)Ivan Krátký

Vítejte v Čechách
(Pratzerovi)
Anna a tygr
(Ondřejíkovi)

Jediný (Josef Šourek)
Pěnčinský náhrdelník (Josef)

soukromého podnikání v zemědělství ohánějí zájmy Pulíček) spotřebitele. Ve skutečnosti je to často naopak, jeho zájmy Bio region (MAS) svými výkony značně poškozují. Sterilizace a konzervace a import potravin není zájmem spotřebitele, stejně jako projedené dotace.

Omluvy:

Čtenářům bych se ráda omluvila za následující seznam drobných odchylek proti dobrým mravům a vysvětlila, jak vznikly:

„Jednostrannost“. Sociální antropologie dospěla ke konsenzu, že komunitu můžeme pozorovat jen z jejího vlastního nitra. Tedy že nezkoumáme indiány prizmatem učení Ježíše Krista, ale prizmatem šamanismu a totemových rituálů. Měla jsem tu čest že jsem na dva roky mohla vstoupit dovnitř faremních komunit a vyprávět jejich příběh jejich očima. Mohla jsem „z druhé strany“ sestoupit i do útrob úřadů, kontrolních institucí a „neziskových organizací“ a „objektivně“ uvést i jejich verze událostí, oni však, na rozdíl od rodinných farem, mají rozpočty, granty, mluvčí a agentury na to, aby psaly své vlastní příběhy vlastními slovy a také tak velmi horlivě činí. Čtenáři tedy není jejich úhel pohledu nijak utajen, stačí otevřít webové stránky MZe, Probio či Green Marketing.

„Proklamativnost“ Mé názory jsem v textu označeny (proloženě) a takto čtenáře upozorňuji na pasáže, které jsou syntézou mých dosavadních zkušeností s daným tématem. K pochopení cílů studie nejsou nutné. Jak vznikly: během přednášek, které jsem se svou studií absolvovala, jsem vždy dbala o to, aby mladí lidé sami hledali příčiny dané situace a aby ji viděli v souvislostech. Tyto proložené pasáže jsou výsledky našich diskuzí. Když se mi v jeden moment zdálo, že studii zbytečně zatěžují a že svým „oponentům bez argumentů“ jen dodávám sřelivo a ubírám hlas farmářům, zaslechla jsem dva studenty, jak si předávají mé texty a říkají: „Čti to zelený, to je zajímavý“. Takže mé invence zůstaly. Třeba se časem rozšíří i o úvahy čtenářů.

„Opakování“. Sama vím jak je protivné číst text, v kterém se jedna informace opakuje vícekrát. Ovšem tato kniha je „ekologická“, je to kniha o souvislostech. Pokud zavolá novinář nebo farmář, že má problém např. s veterináři nebo s určitým regionem, produktem nebo jménem a já mu pošlu příslušnou kapitolu, v které ale nebudou uvedeny souvislosti a odkazy na spouštěče problému, pak jsme podnikali zbytečnou práci. A protože „nikdo nemá čas na nic“ nemohu jako řešerše posílat 350 stran textu, ale naopak do každé kapitoly jsem zahrнула související témata a odkazy.

„Invazivnost některých pasáží“ vyplývala ze zoufalství a beznaděje. Jsem žena a jako žena jsem emotivní bytost a mé emoce primárně vyplývají ze soucitu. A opačně nebýt tohoto soucitu, tato studie nikdy nevznikla. Pokud

jsme desetkrát volali na Veterinární správu, že v jejím působišti dochází na „ekologických farmách“ k brutálnímu týrání zvířat, že byly březí krávy zaživa rozježděny traktory, případně jsme na vlastní uši slyšeli, jak Policie zastrašuje svědky a ovlivňuje expertízy tak, aby pomohly zlikvidovat malé farmy ve prospěch společností, které se samy dopustily trestných činů, nebo jak ředitel Pozemkového fondu vyhrožuje malým farmářům, že pokud si budou stěžovat, nekoupí si v katastru ani metr, potom se během řady probdělých nocí můj Power Book G4 stal jediným svědkem mého zoufalství a vzteku. Vzhledem k tomu, že jsem celou studii zpracovala na vlastní náklady, že naopak naše firmy ji celou sponzorovaly včetně jejího tisku a internetové prezentace (s podporou přátel, sponzorů a farem, samozřejmě), pak se domnívám, že na rozdíl od těch, kteří tyto přátele, sponzory, vlastní firmy a tudíž svobodu nemají, si tento drobný přestupek „zachování autenticity autorčiných emocí“ mohu dovolit. A také věřím, že najdu citlivé čtenáře, kteří mě dokáží pochopit.

„Nepřesnost“ co je a není pravda si může čtenář ověřit přímo na farmách, které mají vlastní archivy a dokumenty, dále na MZe, kde má občan právo získat veškeré údaje a čísla o jednotlivých částech Programu rozvoje venkova včetně metodiky výpočtů dotací, formulací podmínek k jejich získání, historie jejich vzniku a ceny... Stejně tak je tomu s veškerými dalšími číselnými údaji. My sami máme dvouletý archiv požadavků, v kterých právě o tyto údaje MZe a Probio systematicky žádáme. Pokud jsme se nedočkali odpovědi, počítali jsme sami ze zdrojů, které jsme měli k dispozici s tím, že přesná čísla doplní ti, kteří to mají ve svých povinnostech a jsou za to placeni.

„Zdroje“. V tomto bodě plebejsky souzním s výrokem farmáře Josefa Šourka z Plavů, který řekl na téma teoretické podpory jeho života na venkově výstižně: „Ještě jsem nečetl nic, co bych nevěděl“. To ale neznamená, že jsem ignorant. Z teoretických zdrojů jsem poctivě přečetla či prolistovala (a věřím, že brzy zapomněla) tisíce stran studií na téma rozvoje venkova a zemědělství, můj kolega z Týdne se mě nedávno dokonce zeptal: „Ty máš Zemědělků?“ Vzhledem k tomu že z těchto pramenů zcela programově až na drobné výjimky necituji, ani nejsem součástí obce, v které vznikají, neodvolávám se na ně, spíše opakovaně apelujeme na to, že na mapě studií našeho venkova jsou stále velké bílé plochy. Jinak hlavním a základním cílem této práce bylo co nejméně kontaminovat výpovědi našich skutečných učitelů praktického zemědělství a dvacetileté historie „Programů rozvoje venkova“, kterými jsou ti, kteří je mají odžité – tedy farmářů.

Poděkování

Více než roční práce nemůže nepoznamenat své okolí a opačně nemůže jím být nepoznamenána. Tato studie vyrostla z podhoubí mého světa, z kterého jsem po celou dobu čerpala odvahu, vytrvalost, podporu, útěchu i radost, které se už jen seřadily do řádek a odstavců. Patří mu mé díky:

Klientům, bez kterých by nebyla ani Rezonance, ani tato zpráva: Mirkovi Kubecovi, Martinovi Jiskrovi, Tomášovi Petránovi, Jirkovi Štíftovi, Pavlovi Urbanovi, Jirkovi Faltysovi, Vitovi Molicovi, Andreovi Accordimu, Markétě

Větrovcové, Martinovi Opršalovi, Jindrovi Kobylákovi, Betty Roubalové, Honzovi Malátovi a dnes už tisícům těch, kteří vědí, co je „skutečné jídlo.“

Slávkovi a Rezonanci: Jardovi, Martinovi, Dáše a jejím všem dětem, Viktorovi, holkám v pekárně, Mílovi a jeho věrné přítelkyni. Mé chytré mámě a hezkému tátovi, početným sourozencům a dětem.

Romanovi Rozsypalovi a UZPI za to, že si pamatují, JUDr. Ivaně Heřmanské za to, že se nebála, Arnaudovi Tielemanovi, celé jeho partičce francouzských farmářů a bio nadšenců za horkou linku do Evropy, MUDr. Antonínovi Pařízkovi, jeho Porodnici za podporu a zveřejnění studie, Galénu za korektury, redakci a tiskovou přípravu, Durabu za tisk, MUDr. Josefovi Hrušovskému za konzultace a bedlivý dohled, Ajetu Lindava za nejkrásnější sklo na světě, kolegům novinářům, kteří píší, fotí a točí protože vidí, slyší a rozumí, Ing. Pavlíně Maříkové z Katedry humanitních věd Suchdolské Zemědělské akademie za čtení a literaturu, Ing. Jiřímu Fantyšovi z agrární komory, který studii zadal, Petrovi Jiskrovi, který pomáhá na svět přednáškám pro AIESEC, Pavle Hromkové z ČT za grafiku a přátelství, Zaměstnancům hotelu Nové lázně v Mariánských lázních za jejich zájem a péči. Mým sinajským bratřím, českým otcům a pražským sestrám. A mému milému, odjakživa milému mému.

Mé největší poděkování a veškerá úcta, které jsem schopna, patří farmářům, zakladatelům českého ekologického zemědělství a bio zpracovatelům, mým drahým přátelům. Kéž je spravedlnost, spravedlivější než je ta naše, uvítá v náruči, kterou jsme jim odepřeli.